Autor Guste Santini
Srijeda, 26 Rujan 2001 22:37

Uobičajeno je da naziv siva ekonomija rabimo kada se neka aktivnost, koja je sama po sebi regularna, odvija na protuzakonit način. Načešći su slučajevi sive ekonomije neplaćanje obveza prema državi. Za razliku od sive crnom ekonomijom smatramo zakonom nedopustivu aktivnost koja se stoga radi na protuzakonit način. Droga, reketarenje (zaštita) najpoznatiji su I sve prisutniji primjeri crne ekonomije.

Čitamo u novinama kako procjena o veličini sive privrede ide od “skromnih” 25% do fantastičnih 50% od društvenog proizvoda. Neznam da li je bilo koja navedena brojka blilzu istini. Međutim, znam da su razlozi isticanju sive ekonomije prvenstveno fiskalne prirode. Međutim, veličina sive ekonomije je pokazatelj i sivog socijalnog sistema. Koliko imamo, s institucionalnog aspekta, tržišta toliko imamo i socijalnih sistema. Barem toliko. Sivu ekonomiju moramo identificirati I kao borbu za opstanak jedinke kad ne posotoje ili zakažu društveni instituti.

Gledajući svijet globalno također imamo sivu i crnu ekonoiju paralelno sa legalnom ekonomijom. Što je neka zemlja nerazvijenija to je veća proporcija sive I crne ekonomije. Postoje čak I države koje se bave sivom ekonomijom. Poznato je da falsifikati pojedinih uglednih maraka zapošljavaju velik broj radnika. Jednako je sivilo I u gradovima. Kako neurbanizirana naselja na granici gradova bez vode i kanalizacije nazvati, do sivim urbanizmom?

Siva I crna aktivnost najbolje ocjenjuju državu I njezinu nemoć (čitaj: odgovornost) prema građanima. Još je značajnije promatrati da li se količina sivog I crnog povećava ili ne. Obično kada nezakonito prijeđe kritičnu stopu, isto postaje partner zakonito uređenom dijelu društva. Otprilike svaka zemlja ima mafiju; ponekad mafija ima svoju zemlju.

U svom radu (koje čitalac može pročitati u djelu gdje se nalaze moji tekstovi) ukazao sam na ovaj problem pod naslovom: Ljubav, opraštanje – šansa za Treće tisućljeće.

Kada je u pitanju siva ekonomija Adam Smith je jasno upozorio: “Ako želite povećati broj kriumčara povećajte carine.”

J.F.Kennedy je jednom izjavio: “Ako društvo nije u mogućnosti pomoći mnogobrojnim siromasima neće biti kadro ni spasiti malobrojne bogataše.”

Nabrajanja misli I stavova bi mogla ići u nedogled. Konačno, kršćanstvo samo po sebi propovjeda stalnu I upornu borbu protiv sivog I crnog. I javne se kuhinje mogu shvatiti tek kao vapaj nemoćnih.

Zaključno valja reći da je nužno, problem sive I crne ekonomije ali I njihovih korespodentnih socijalnih slojeva. istražiti u kontekstu mogućih posljedica za društvo u cjelini. Sivo I crno tržište je izlaz za mnoge koje su se u cjeloj priči našli mimo svoje volje. Ovo potvrđuje odnos sivog I crnog tržišta prema stupnju razvijenosti pojedine zemlje jednako kao I prema stupnju individualne slobode u okviru socjalne uzajamnosti. Welfare state nije tek eksperiment. Kapital odnos nema budućnosti, jer život gubi svoj smisao. Nitko nije sretan u nesretnoj sredini.